

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)

Гентський університет (Бельгія)

Сучавський університет ім. Стефана чел Маре (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)

Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)

Державна установа

«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Державна установа

«Інститут демографії та проблем якості життя НАН України» (Україна)

Державна податкова інспекція у м. Полтава Головного управління Державної

податкової служби у Полтавській області (Україна)

Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської

організації «Спілка аудиторів України» (Україна)

Торгово-промислова палата України (Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК

II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

06 червня 2024 року

ПОЛТАВА

Список використаних джерел

1. How collaborations with social entrepreneurs are helping to make the SDGs a reality. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2021/06/how-collaborations-with-social-entrepreneurs-are-accelerating-change-and-sdgs/>
2. Більшість бізнесів відчувають дефіцит кадрів в Україні – дослідження ЕВА. URL: <https://forbes.ua/news/bilshist-biznesiv-vidchuvayut-defitsit-kadriv-v-ukraini-doslidzhennya-eva-25042024-20785>
3. Ярослав Вінокуров. Україні не вистачає 4,5 мільйона працівників. Як подолати дефіцит робочої сили?. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/10/16/705494/>
4. Onyshchenko S., Yanko A., Hlushko A., Sivitska S. Conceptual principles of providing the information security of the national economy of Ukraine in the conditions of digitalization. *International Journal of Management*. 2020. № 11(12). P. 1709-1726. <https://doi.org/10.34218/IJM.11.12.2020.157>

УДК 658.014

Усик В.Є., студент
Науковий керівник – Гришко В.В., к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Для того, щоб підприємство могло ефективно пристосовуватися до змін у господарських умовах і протистояти негативному впливу зовнішніх факторів, необхідно проводити оцінку їх впливу. У сучасній практиці управління для цього використовують різноманітні методи. Ці методи полягають у виявленні факторів, що впливають на діяльність підприємства, та подальшому визначенні рівня і характеру цього впливу (позитивного чи негативного). Такий аналіз дозволяє підприємству обирати найбільш оптимальну стратегію поведінки на ринку, враховуючи наявні загрози та можливості в зовнішньому середовищі його функціонування [1].

На сьогодні існує цілий арсенал таких методів, які дозволяють у повній мірі провести оцінку впливу зовнішнього середовища на управління підприємством. На нашу думку, найбільш поширеними та ефективними для використання вітчизняними підприємствами є такі методи: PEST-аналіз, SWOT-аналіз, модель п'яти сил М. Портера, метод «5 × 5» А.Х. Мескома, економіко-математичні. Розглянемо більш детально окремі з них [2].

PEST-аналіз є одним з найдавніших і ефективних методів, який використовується для оцінки впливу факторів макросередовища на управління підприємством.

Згідно зі своєю аббревіатурою, PEST-аналіз охоплює чотири основні групи факторів макросередовища:

- P – політичні;
- E – економічні;
- S – соціальні;
- T - технологічні.

Головною перевагою цього методу є його простота в застосуванні та можливість оцінки впливу різних факторів на управління підприємством.

Іншим методом є SWOT-аналіз, який враховує не лише фактори макросередовища, але також мікросередовища та внутрішні фактори підприємства. Суть цього підходу полягає в ідентифікації можливостей та загроз зовнішнього середовища, а також сильних та слабких

сторін самого підприємства. Шляхом порівняння стану внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства можна визначити оптимальну стратегію для діяльності на ринку [1].

Метод «5 × 5» А.Х. Мескома був розроблений ще у 1984 р. і базується на отриманні від аналітика відповіді на 5 питань по 5 факторам. Саме від цього й пішла назва цього методу. Цей метод передбачає отримання такої інформації [2]:

- визначити 5 факторів зовнішнього середовища, про які підприємство володіє необхідною інформацією;
- виділити 5 факторів, які є найбільш небезпечними для підприємства;
- навести 5 факторів, які відомі про дії (плани) конкурентів підприємства;
- сформулювати 5 факторів, які є найбільш важливими для досягнення підприємством поставлених цілей;
- назвати 5 факторів, які змінюються й у перспективі могли б справити на підприємство позитивний вплив.

Іншим методом оцінки впливу зовнішнього середовища на управління підприємством є застосування економіко-математичних методів. Ці методи є найсучаснішими і вимагають використання сучасного програмного забезпечення, такого як MS Excel. Основна ідея полягає у визначенні впливу окремих факторів зовнішнього середовища на фінансові результати підприємства. Наприклад, це може включати визначення впливу рівня безробіття, доходів населення, обсягів виробництва певних товарів, рівня смертності, інфляції, курсу долара та інших факторів на обсяги продажів. Проте оцінка можлива тільки для тих факторів, які можуть бути кількісно виміряні. Крім того, за допомогою економіко-математичних методів можна здійснювати прогнозування фінансових результатів підприємства на наступний період при врахуванні впливу різних факторів. Проте недоліками цих методів є складність проведення аналізу та потреба в спеціалізованих знаннях в області аналітики [1].

Загальна інформація підтверджує, що кожен з наведених методів має свої переваги і недоліки. На сьогоднішній день не існує "ідеального" методу для оцінки впливу зовнішнього середовища на підприємство. Тому для всебічної оцінки підприємствам доцільно використовувати комплексний підхід і одночасно застосовувати декілька методів. Це допоможе зменшити ризик суб'єктивізму і охопити значну кількість факторів зовнішнього середовища.

Отже, для ефективного функціонування підприємств важливо проводити аналіз впливу зовнішніх чинників на їхню діяльність. Для цієї мети існують різні методи, серед яких основні включають PEST-аналіз, SWOT-аналіз, модель «П'ять сил» Майкла Портера, метод «5x5» А.Х. Мескома та економіко-математичні підходи. Кожен з цих методів має свої унікальні особливості та переваги, а також недоліки.

Максимально ефективні результати можна досягти, застосовуючи комплексний підхід і використовуючи декілька методів одночасно.

Для керівників підприємств важливо мати навички використання різноманітних методів на практиці і на підставі зібраної інформації адекватно реагувати на вплив окремих зовнішніх факторів. Вміння вчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі є ключовим елементом успіху та стійкого розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Багорка М.О., Кадирус І.Г., Юрченко Н.І. Дослідження та аналіз факторів середовища підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 1(4). URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-04-02> (дата звернення: 09.04.2024)
2. Райковська І.Т. Критичний огляд сучасних методик стратегічного аналізу. *Вісник ЖДТУ*. №1(59). 2012. С. 172-178.